

**Píseň: NEZ525 – Nevinnost přemilá + modlitba; Oddíl
k výkladu: Žd 2, 5-18**

Milí,

v předchozím oddílu jsme zakončili autorův popis vztahu Božího Syna k andělům – dnes už jsou pouze „srovnávací skupinou“ pro vztah Božího Syna s člověkem. Hlavním důrazem začátku Žd 2 byla slavnost spasení, kterou zprostředkoval právě Boží Syn – ve srovnání s již tak slavným, ačkoli méně, slovem Božího zákona.

Boží Syn a člověk

Dnešním oddílem vstupujeme do hlavní zvěsti Žd – do vztahu Božího Syna a člověka. Protože centrální zvěstí dnešního oddílu je, že spásu přinesl Boží Syn tím, že se stal člověkem, nikde v tomto oddílu autor *nepoužívá* „nebeský“ nebo „božský“ titul „Syn.“ Jeho uvedení v ekumenickém překladu hned v úvodu v. 6 je vsuvkou, v řeckém textu – právě úmyslně nikde – není. Absence tohoto titulu má ještě zdůraznit blízkost, rovnost, lidskost Božího Syna v Ježíši.

Identitu Božího Syna se dozvídáme také teprve nyní – autor s její znalostí ze strany čtenářů automaticky počítal. „Lidské“ jméno Ježíš také umocňuje Ježíšovo lidství, jeho blízkost, rovnost s ostatními lidmi. Přesto může působit překvapení, že se jméno tak důležité osoby dovídáme až v Žd 2, 9.

Ponížení

Autor užívá v úvodu Ž 8, 5-7. Nejde o žalm mesiášský, autor tento oddíl tímto způsobem vykládá. Snad pochopitelně – pokud je užitý oddíl z Ž 8 platný pro každého člověka, o kolik víc pro Ježíše! Už v tom můžeme mezi řádky číst „bratrství“ Ježíše s lidmi, které autor sám vysloví až ve v. 11.

Teologicky je takové užití tohoto žalmu trochu problém – zejm. pokud by autor chtěl užít „Syn člověka“ místo „syn člověka“

(pravděpodobně nechtěl – titulu se vyhýbá a novozákonní spisy nerozlišují malá a velká písmena, tím méně ve významu současné češtiny). Spíše tak autor užívá tohoto žalmu ke zdůraznění snížení, ponížení Božího Syna, který toto ponížení podstoupil právě pro člověka. Ačkoli sám byl Bohem.

Další verše z Ž 8 však naznačují, že autor alespoň druhou část užitého žalmu *chce* vztáhnout k Božímu Synovi. Čímž se vrací předchozí teologický problém: Ž 8 uvažuje člověka jako takového – ten je Božím stvořením a tak je sám ze sebe jen zanedbatelným v Božích očích. Pokud však tento oddíl vztáhneme k Božímu Synu, tím spíše v jeho snížení v člověku, pak je snad zřejmý opak: Právě Boží Syn udělal něco, co si zaslouhuje (a dějinně zasloužilo!) Boží pozornost – snížil se na úroveň člověka a jako takový zemřel pro záchranu všech lidí.

Podmaněnost

Autor se poté soustředí „podrobenost“ všeho pod nohy Božího Syna. Tak ho mnou uvedený teologický problém zřejmě netrápí. Šlo mu o zdůraznění vyznání z úvodu Žd 1 – *všechno* je Ježíšovi podřízeno.

Ale realitu tohoto vyznání nevidíme snadno ani my, a neviděli ani křesťané autorovy doby. Pisatel sám na to poukazuje: Ještě to ale není (moc) vidět. Ještě lidskému světu vládne strach a smrt (srv. další verše), ne víra ve vzkříšení a věčný život (= spása). Ta jen tu a tam probleskuje skrze hrstky Kristových věrných.

Ale co *vidět je*, jsou první dva kroky (ze tří) této naprosté podrobenosti všeho Ježíšovi: Ježíšovo ponížení je zřetelné. Tím spíš v druhém kroku jeho spásného činu – v jeho smrti. Ježíšova smrt i ponížení jsou zřetelnými historickými fakty (ačkoli bylo krátké období 20. st., kdy mnozí zpochybňovali vůbec historickou existenci Ježíše z Nazareta!). Jeho korunovace ctí a slávou jsou však už záležitostí až pohledu víry, nelze je historicky dokázat.

Zajímavé je však zdůvodnění Ježíšova činu. Ježíš měl zemřít, navíc *za všechny*, z *milosti Boží*. Na první pohled jde o krutost, nikoli milost: Obětoval vlastního, jednorozeného Syna, aby

zachránil někoho jiného. I obecně lze „zakusení smrti“ považovat za milost jen ve velmi výjimečných případech.

Avšak při hlubším zamyšlení je právě v tom zřetelná hlubokost Boží milosti: Obětoval pro člověka sám sebe, svého Syna, protože my sami se nemůžeme zachránit z jámy hříchu a zla. Tím větší je tato milost, že Bůh věděl, že Ježíš bude vzkříšen. A tedy že smrt skutečně a doslova „jen“ *ochutná*. Tedy že mu nebude ani věčnou, ani vládnoucí silou.

Sláva

Tak autor považuje za „přirozené,“ že *Bůh* tímto činem přivedl mnoho lidí ke slávě. Myšlena je sláva Boží, tj. přímá Boží přítomnost. K tomu (do toho?) Bůh přivádí lidi!

Avšak ani autor to nepovažuje za *přirozené*, nýbrž za *vhodné* nebo *odpovídající* (tak řecký text). Protože Boží milost nemá dost na „absolutně nutném minimu.“ Jejím charakteristickým znakem je její bohatost a přetékání – tak je sláva Kristova vzkříšení slávou pro mnohé další. Ne jen pro Ježíše nebo Boha.

Původce naší spásy však musel být nejprve *učiněn dokonalým*. I zde je zřetelný náznak trojičního učení: Ježíš *musel* být plný člověk, aby jeho smrt mohla přinést plánovanou spásu. Zároveň však *musel* být plným Bohem, aby jeho smrt mohla přinést plánovanou spásu. Dokonalost Božího syna tak není „jen“ v jeho bezhříšném lidství, nýbrž také božství. A proto může být zarážející, jak přední roli pro autora hraje v tomto spásném dějství *utrpení*. Protože skrze *utrpení* byl Boží Syn, plný Bůh, Ježíš učiněn dokonalým. V tom je zřetelný důraz na Ježíšovo plné lidství, i na obtížnost jeho života i smrti, i na Boží milost v Ježíši obsaženou. A tak autor opět zdůrazňuje blízkost Spasitelovu každému člověku – který člověk *nezná* utrpení?

Tak i skrze utrpení a smrt se Boží Syn stává bratrem, sourozencem, zcela rovným a blízkým všem lidem. Ne tedy jen v aktu posvěcení ze strany Boží!

Tuto blízkost, vyjádřenou sourozenectvím („bratrstvím“), pak zesiluje uvedením dalších biblických oddílů.

Důsledky lidství

Kromě bratrství lidí s Božím Synem však jeho lidství přineslo i další důsledky. Tím hlavním je vnímání tělesné, biologické smrti. Toho hlavního nástroje, jímž vládne zlo, hřích, „d’ábel.“ Právě svou smrtí Ježíš přemohl tento hlavní a přesilný nástroj zla, hříchu, d’ábla. Aby z moci smrti vysvobodil všechny lidi. A to ačkoli záměno „*svou smrtí*“ si opět přidali ekumeničtí překladatelé. Autor úmyslně zůstává na obecné rovině smrti – Ježíš smrtí porazil vládce smrti, smrt samotnou. Porazil zlo, hřích, d’ábla jeho vlastní zbraní.

Je-li smrt přemožena životem, navíc životem věčným, dosvědčovaným apoštoly i Vzkříšeným, pak není důvod se smrti bát. Tak je důsledkem Ježíšova podstoupení smrti *vysvobození* lidí ze strachu. Ze strachu ze smrti.

Strach a smrt z ní diktují mnohá lidská rozhodnutí – většinou velmi špatná. Jak o tom psali mnozí řečtí i římsští autoři (Filón, Seneca, Platón atd.). Jak to nápadně rozkryla také koronavirová pandemie v současnosti.

Tak je snad zřetelný teologický rozdíl mezi vykoupením – objektivně platným pro všechny lidi – a spásou – přijetím, aktivní proměnou vnitřního i vnějšího světa vírou v Ježíšovo vzkříšení. Přemožení smrti, zaplacení dluhu vůči Bohu za každého člověka jsou *objektivní* a již platné skutečnosti dějin (= vykoupení). Spasení je nabídka, kterou člověk může, ale nemusí, přijmout. A tak člověk může, ale nemusí, přijmout nabídnutou Boží ruku svobody. A tak se může, ale také nemusí, přestat bát smrti a podle toho se rozhodovat.

Závěr

Proto *musel* být Ježíš ve všem stejný (vyjma hříchu!), jako všichni lidé. Řekne autor ve v. 17 explicitně stejně, jako pozdější trojiční učení. Pokud by nezemřel, nebo by zvítězil nad smrtí a utrpením jinak než vlastní smrtí a utrpením, šlo by o podraz, o podfuk. O nepřesvědčivý mocenský nátlak nadlidských sil.

Tak se Ježíš stal *veleknězem* milosrdným a věrným (hlavní téma spisu!), protože sloužil „smíření“ hříchu ostatních. Stejně jako israelští kněží. Autor však nehovoří o „smíření“, spíše o „odstranění“ nebo „zrušení.“ Také proto, že problém netkví v Božím emocionálním hněvu vůči člověku (to je přehnání Boží antropomorfizace („připodobnění člověku“)) – nýbrž v objektivní vině, nedostatku, zlu, hříchu člověka před Bohem.

Tak i autorovým závěrem je jednoznačné: Ježíš je milosrdný a věrný (jako Bůh!). Zachránil nás ze smrti, ze strachu ze smrti, z otroctví smrti. Protože sám (úspěšně) prošel zkouškou utrpení, kterou procházíme všichni: Bolestí, utrpením, lákavostí hříchu, strachem ze smrti i smrtí samotnou. Také proto nám může pomáhat. Také proto se za nás bez ustání před Bohem přimlouvá, protože to všechno sám zažil!

Píseň: NEZ548 – Bud' Bohu všechna chvála čest + **modlitba**
Páně
Rozhovor